

Res Publica

Platónova kritika demokracie

Radúz Morsztýn

Filozofia – HUM200

Zuzana Danišková

29.5.2011

Uplatnenie moci v republike je iste vecou verejnou. Predstavitelia vládnucej garnitúry by iste mali sledovat' verejný záujem. Je však v záujme spoločnosti, aby títo boli kompetentní v oblasti svojho pôsobenia ? Isteže, a preto je potrebné zaoberat' sa opodstatnenosťou demokracie. V dnešnej západnej spoločnosti je ťažisko selekcie v rukách ľudovej väčšiny, ktorá, pokryvená možnosťami doby, preferuje statky pred intelektom a poznaním. Potvrdzuje to okrem iného aj vývoj vysokého učenia, ekonomické a nanešťastie aj sociálne ukazovatele.

Odklon od podstatného s renesanciou v nedohľadne núti premýšľajúceho jednotlivca hľadať zdroj problémov. Tie je možné nájsť pri kormidle tohto korábu, keďže aj ryba smrdí od hlavy. Častá kritika vládnučich skupín odborníkmi len potvrdzuje toto smerovanie a preto je nutné zamyslieť sa, či kompetentnosť nevymenila popularita. Dnes sa totiž tróny nedobývajú mečom, ale slovom a sofistickým rečníkom, ktorý dokáže slúbiť viac než splniť je často preferovaný ako na tribúne, tak aj následne na hrade. Tieto tri vety však implikujú boľavú pravdu, radikálne poukazujú na *demos* ako na zdroj tohto stavu. Priama voľba reprezentantov totiž spočíva v rukách ľudu, toho istého ľudu, ktorý preferuje krátkodobý úžitok nad dlhodobou, často nielen ekonomickou prosperitou spoločnosti.

Zaujímavé je, že už *Platón* identifikoval slabinu demokracie v uchvátení davov rečníkmi miesto vzdelaných a múdrych (PLATÓN, okolo 380 BC). Rozdelil spoločnosť, ako živý organizmus na časti, ktoré majú reprezentovať jednotlivé funkcie tejto biomasy. Len jedna časť, hlava, má byť zodpovedná za rozhodovanie. Takto *Platón* oslavuje tú časť spoločnosti, ktorá je fundovaná, má potrebné vzdelanie a múdrosť. Na druhej strane o demokracii tvrdí, že „veľkolepo pošliapáva všetky skvelé myšlienky ..., nikdy nemyslí

na činnosti robiace štátnika a povyšuje na počesť každého, kto prehlasuje, že je priateľ ľudu“ (tamže). Nadväzuje dišputom o vývoji spoločnosti. Ak tá zotrvá pod vládou nefilozofických populistov, nebude možné presiahnutie prirodzenosti a nikdy neuvidíme svetlo Slnka (tamže).

Jeho myšlienka tak pôsobí nadčasovo a odpovedá na otázku, prečo považoval demokraciu za vládu lúzy, presiahnutie demokracie však po dnešok dokázal len formát, ktorý zakaždým skončil ako totalitný režim. Tvrdiť, že každý z nás, voličov, zodpovedá za vývoj spoločnosti tak nie je prehnané, nedostali sme sa však ďaleko od problémov, známych pred takmer dvadsiatimištyrmi storočiami.

Otvára sa teda nový obzor pre spoločnosť verejnú, nie však populismokratickú a aj keď sa národom zatiaľ nepodarilo prekročiť na ceste za lepším systémom totalitu, ostáva nádej, že potomkovia dnešných voličov nájdu chýbajúce kúsky tejto zložitej ideológie a zložia nový, dokonalejší systém. Je možné, že sa vrátia k *Platónovským* mestským štátom akou bola Attica ? Isteže.

Bibliografia

PLATÓN. (okolo 380 BC). *Republica*. Athens.